

FAGFORBUNDET

Årsrapport 2019-2020

KNS representantskapsmøte 22.6. 2021

Samfunnspolitisk virksomhet

Norge har i snart 8 år hatt et høyrestyre. Den viktigste strukturelle arven etter disse åtte årene er at høyresiden lyktes med å samle alle fire partiene og ta det høyrepopulistiske Fremskrittspartiet inn i regjering. Politikken har beveget seg i stadig mer høyrepopulistisk retning, politisk retorikk som var uakseptabel for 8 år tilbake er nå tillatt, og det er gjenkjennbar tradisjonell høyrepolitikk. Forskjellene har økt kraftig. En ønsket politikk fra en regjering som har gitt velferdskutt og skatte- og avgiftsøkninger for de med minst i vårt samfunn, samtidig som det er gitt betydelig skatteutt til de aller, aller rikeste. Arbeidsledige og barn av uføre har fått kutt i stønadene og vanlige arbeidstakere har fått skatte og avgiftsøkninger. Tre av ti husholdninger har fått dårligere kjøpekraft etter 2013. De med minst har betalt prisen for at de aller rikeste har fått skatteutt.

Høsten 2018 besluttet landsmøtet i Kristelig Folkeparti med knappest mulig margin å gå i regjeringssamarbeid med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. I januar 2019 fikk Norge sin første borgerlige flertallsregjering siden 1985. Dette varte nøyaktig ett år, da Fremskrittspartiet gikk ut av regjeringen som følge av at regjeringen besluttet å hente hjem en IS kvinne og hennes syke barn fra Syria. Det siste året har regjeringen framstått svært svekket og de går på nederlag etter nederlag i stortinget.

I sedvanlig internasjonal høyretradisjon har regjeringen systematisk arbeidet for å svekke fagbevegelsens rolle i Norge. I en rekke sammenhenger har sentrale høyrepolitikere uttrykt at det er et mål å svekke LO sin makt i Norge. Den stadig synkende andelen av fagorganiserte blir av regjeringen legitimert med at de i sin regjeringserklæring anerkjenner retten til ikke å være fagorganisert.

Siden 1977 har et viktig bidrag for å styrke det organiserte arbeidslivet vært skattefradraget for fagforeningskontingenten. Mens arbeidsgiverorganisasjonene hvert år har fått økt sitt fradrag under den borgerlige regjeringen, har fradraget til fagorganiserte stått på stedet hvil siden 2013. Samtidig som at fagforeningsfradraget år for år er blitt svekket har muligheten for å trekke fra bidrag til andre organisasjoner økt kraftig, som for eksempel til huskatt foreningen eller bibelselskapet. Det mest alvorlige er regjeringens angrep på den norske

arbeidslivsmodellen. Norge har en tradisjon for en god dialog mellom partene i arbeidslivet og sentrale myndigheter, dette har vært nesten fraværende fram til koronakrisen oppstod.

Kommunevalget i 2019 ble en oppfølger av valget fire år tidligere. Venstresiden behold flertallet i de store byene, men i tillegg fikk man for første gang på over 20 år flertallet i Stavanger. Nå er alle landes store og mellomstore bykommuner styrt av rød-grønne allianser og over 62 prosent av landets befolkning bor i en Arbeiderpartistyrte kommune. For våre medlemmer gir dette merkbare resultater. Vår iherdige valgkampinnsats har bidratt til at vi har fått politikere som stopper privatiseringen av kommunale arbeidsplasser og trykker velferden til befolkningen. Med en mørkeblå regjering fungerer de rød-grønne kommunene som en buffer mot regjeringens privatiseringspolitikk.

Høyre-regjeringens mange angrep på arbeidsmiljøloven har gjort at Fagforbundet har lagt ned mye arbeid med å jobbe politisk på arbeidslivsområdet. Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er et økende og vedvarende problem, med grov utnyttelse av utenlandsk arbeidskraft. Sammen med andre forbund i LO er har vi etablert en beredskap for å motarbeide dette. I tillegg arbeider vi opp mot kommuner og sentrale politiske myndigheter for at de skal etablere regelverk for å avdekke og bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Gjennom lokalt trepartssamarbeid har vi fått mange av landets kommuner til å utarbeide regelverk ved offentlige innkjøp som skal forhindre sosial dumping.

I august 2018 tok Fagforbundet ut søksmål mot velferdsselskapet Aleris Ungplan og Boi, på vegne av 24 medlemmer. Etter søksmålet ble tatt ut, skiftet selskapet eiere og navn til Stendi. Søksmålet dreier seg om konsulenter burde vært regnet som ansatte og ikke konsulenter. Som oppdragstaker/konsulent blir man ikke omfattet av arbeidsmiljøloven. Dette er en av de største og viktigste arbeidslivssakene i norsk rett på årevis. Det handler om hvorvidt arbeidstakere har rett på fast ansettelse slik arbeidsmiljøloven sier. Fagforbundet fikk bare delvis medhold i tingretten og i januar 2021 kom saken opp i lagmannsretten. Dom foreligger ikke.

Fagforbundet har ytterligere styrket arbeidet mot privatisering og konkurranseutsetting i perioden. Samtidig har vi i perioden trappet opp arbeidet med å bekjempe deltidskrisen i norsk arbeidsliv. 8 av 10 helsefagarbeidere jobber deltid. Mange av dem kan ikke leve av egen inntekt og arbeidshverdagen er uforutsigbar med stadig venting på telefon om når de kan få en ny ekstra vakt. Gjennom systematisk faglig-politisk arbeid i kommunene og samarbeid med de rød-grønne partiene på Stortinget, forventer vi gradvis endringer i andelen deltidsansatte de kommende årene.

Vi har fortsatt arbeidet med å få fram alternative måter å omstille og fornye offentlig sektor på. Sammen med forskningsstiftelsen Sintef ferdigstilte vi i 2019 et utviklingsprosjekt for en ny

modell for partssamarbeid på virksomhetsnivå i kommunene. Prosjektet har vekket mye oppmerksomhet og partene i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) har tatt i bruk metoden i sitt arbeid her.

Etter inspirasjon fra Sverige og Danmark har vi tatt initiativ til å sette i gang et arbeid med en tillitsreform i arbeidslivet. Vi har samarbeidet med Arbeiderpartiet med å utvikle politikk på området og foran stortingsvalget høsten 2021 går alle de tre Rød-grønne partiene til valg på å gjennomføre en tillitsreform i offentlig sektor.

I mars 2020 ble Norge som resten av verden rammet av covid-19 pandemien. På mange måter har det politiske Norge vært inne i en unntakstilstand. I krisehåndteringen ble det plutselig veldig viktig for regjeringen å innlemme partene i arbeidslivet. Det er levert krisepakke til næringsliv og organisasjoner på løpende bånd. Felles for disse er at fagbevegelsen og den politiske opposisjonen har måttet gjøre store endringer i forslagene for å sikre en rettferdig fordeling og sørge for at vanlige arbeidstakere ikke ble urimelig hardt rammet. Likevel vil Norge komme ut av denne krisen med større forskjeller enn vi hadde da krisen rammet oss. Som i alle andre kriser er det den delen av befolkningen med svakest tilknytning til arbeidslivet og har minst fra før som blir hardest rammet.

Som et rikt land, med en god sosialdemokratisk styringsstruktur kommer likevel landet godt ut av krisen sammenlignet med de fleste andre. Svært få er blitt alvorlig syke, dødstallene er lavere enn ved en ordinær influensaepidemi og vi har unngått et alvorlig press på akuttberedskapen i sykehus. God sykelønnsordning hvor folk kan være hjemme når de er syke, velfungerende kommuner som har gjort en formidabel innsats i testing og sporing av viruset, en sterk offentlig eldreomsorg og sykehusvesen har gjort oss i stand til å kontrollere virusspredningen. Lærdommen er at høyresidens politikk med svekkelse av sykelønnsordning og privatisering av eldreomsorg og sykehus ville gjort pandemihåndteringen betydelig vanskeligere. Samtidig erfarer vi at pleie- og omsorgssektorens svært omfattende bruk av deltidsstillinger har vært en årsak til at smitte har kommet inn på sykehjem. Dette momentet har vært viktig for Fagforbundet å synliggjøre i de evalueringer som har vært av krisen.

Organisatorisk virksomhet

Fagforbundet har i 2019/ 2020 jobbet med oppfølging av organisasjonsvedtaket som ble fattet på Landsmøte i 2017. Innstillingen var basert på et utredningsarbeid som ble foretatt i landsmøteperioden 2013- 2017. Vedtaket går i hovedsak ut på å styrke organisasjonen gjennom tre hovedområder:

- Yrkespolitisk makt
- Tariffmakt
- Politisk makt

”Utviklingsprogram for styrene” i forbundsregionen hvor tema utøvelse av ledelse og utøvelse av ”sørge- for” ansvaret ovenfor fagforeningene er ble videreført i 2019- 2020. Det jobbes kontinuerlig med utvikling av egen organisasjonen gjennom utvikling av egen arbeidsform i alle ledd. Dette for å

sikre operasjonalitet, god ressursutnyttelse og utvikling. Det var et hovedpoeng å få til god samhandling av arbeidet med lov- og avtaleverk, yrkesarbeid og organisatorisk og politisk arbeid. Effekten av dette arbeidet viser en positiv utvikling knyttet til ivaretagelse av medlemmer, rekruttering, gjennomslag i politiske saker både lokalt og nasjonalt, og inngåelse av tariffavtaler på virksomheter.

Fagforeningsstyrene har gjennomført styrekurset " Godt fagforeningsarbeid" og leder/nestlederopplæring.

Forbundsstyret vedtok i mars 2020 å etablere Tillitsvalgtsuka som en fast uke i året hvor organisasjonen skal ha fokus på valg av tillitsvalgte på alle arbeidsplasser. Tiltaket bygger videre på erfaringene Fagforbundet tilegnet seg fra LOs kongressvedtak om Tillitsvalgtsåret. Mange fagforeninger og klubber har gode rutiner for valg av tillitsvalgte. Tillitsvalgtsuka har ikke til hensikt å endre på gode etablerte rutiner, men å styrke fokuset på valg av tillitsvalgte også på virksomheter hvor tillitsvalgt ikke er på plass.

Vervearbeid og medlemsutvikling

Også i 2019 - 2020 var ivaretagelse, verving og medlemsoppfølging en av Fagforbundets hovedprioriteringer. I perioden har restriksjonene som en del av bekjempelsen av Covid-19 hatt stor innvirkning på vervearbeidet. Selv om Fagforbundet har klart å opprettholde et godt vervearbeid blant yrkesaktive har økningen avtatt noe gjennom pandemien. Fra sommeren 2020 har det vært betydelig nedgang i antall elev- og lærlingmedlemmer.

Antall medlemmer totalt økte fra 366 247 til 396 748 i løpet av perioden 1.1. 2019 – 31.12.2020 en økning på 30 501 medlemmer. Økningen størrelse skyldes i stor grad at i overkant av 17 000 medlemmer fra gamle Postkom ble en del av Fagforbundet 1.1.2020. Antall yrkesaktive medlemmer økte fra 224 875 til 230 827 i løpet av perioden – en økning på 5 952 yrkesaktive medlemmer.

Fagforbundet hadde 31.12.2020 totalt 48 307 medlemmer under 30år. Herunder 7 407 studentmedlemmer og 5 587 elevmedlemmer. Antall unge medlemmer på 30 år og yngre utgjør 12,18% av medlemsmassen. Det er en nedgang på 0,2 prosentpoeng i perioden og sees på som en direkte konsekvens av at forbundet i store deler av 2020 ikke har kunnet bedrive informasjonsvirksomhet på landets videregående skoler.

Det meste av vervearbeidet skjer i forbundsregionene og i fagforeningene, nærmest mulig medlemmet, som en viktig del av den daglige virksomheten.

Fagforbundet arrangerte i 2020 for 15. år på rad Fagforbundssukene. Hovedmålet med disse ukene er at Fagforbundet skal være synlig, nær og stolt, mens de konkrete målsetningene er rekruttering på arbeidsplassene. I perioden 2019- 2020 har forbundet også hatt et spesielt fokus på verving innenfor sykehus og kommunal sektor. Det har videre vært et økt fokus rekruttering av medlemmer med høyskole- og universitetsutdanning, blant annet gjennom en satsning i et LO-koordinert prosjekt «LO for alle».

Rekruttering av medlemmer med flerkulturell bakgrunn er, og vil fortsatt være, et satsningsområde.

Fagforbundet nasjonalt har ansvaret for å koordinere arbeidet med medlemsrekruttering og jobber utfra nasjonale planer. Fagforbundets forbundsstyre vedtar Fagforbundets vervemål, som er basert på innspill fra forbundsregionene. Det er et økende fokus på medlemsivaretagelse for å redusere

antallet som melder seg ut av forbundet. Det er en verveansvarlig i hver region som månedlig møter forbundets verveansvarlige sentralt gjennom videomøter. Medlemsutviklingen sendes ut til regionene hver måned slik at hver region kan følge med på sin måloppnåelse for verving.